

30.9.2024

Kokousaika	30.9.2024 9:09 - 30.9.2024 11:03	
Kokouspaikka	Kotalahti, Leppävirta, Laitilanniementie 10	
Läsnäolevat jäsenet	Nimi	Tehtävä
	Kokkonen Mira	mkh:n puheenjohtaja
	Hedman Pia	mkh:n 1. varapuheenjohtaja
	Pääkkö Sakari	mkh:n 2. varapuheenjohtaja
	Eskelinen Aleksi	jäsen
	Hynninen Kati	jäsen
	Kaipainen Tanja	jäsen
	Pentikäinen Pia	jäsen
	Pitkänen Marjaana	jäsen
	Semi Matti	jäsen
	Kauppinen Sanna	varajäsen
	Uljonen Henri	jäsen
Muut läsnäolevat	Väätäinen Tuula	mkv:n 1. varapuheenjohtaja
	Savolainen Leila, poistui klo 10:50	mkv:n 2. varapuheenjohtaja
	Määttä Tytti	maakuntajohtaja, esittelijä
	Vehreävesa Satu	aluekehitysjohtaja
	Isola Annaelina	suunnittelujohtaja
	Pehkonen Riikka	vs. hallintojohtaja, mkh:n sihteeri
Pykälät		
	Puheenjohtaja	Pöytäkirjanpitäjä
	Mira Kokkonen	Riikka Pehkonen
Pöytäkirjan tarkastus	Henri Uljonen	Pia Hedman

**Pöytäkirja yleisesti
nähtävänä**

Yleisessä tietoverkossa www.pohjois-savo.fi pöytäkirjan tarkastamisen ja allekirjoittamisen jälkeen

Pöytäkirja tarkastettu sähköisesti

§ 121 Pohjois-Savon liiton talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025-2027

Maakuntahallitus 24.6.2024 § 92

Maakuntahallitus 30.9.2024 § 121

Asianumero PSL/143/02.02.00/2024**Valmistelijat** vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen 044 714 2644
taloussuunnittelija Piia Kohonen 044 714 2632

Talousarvion 2025 ja talous- ja toimintasuunnitelman 2025-2027 valmistelua on jatkettu maakuntahallituksen kesäkuussa hyväksymien linjausten mukaisesti. Talousarvio on laadittu varovaisuuden periaatteen mukaisesti niin, että liiton varsinaisen toiminnan menot on arvioitu pääosin normaalin toiminnan mukaisesti täysimääräisinä.

Vuosi 2025 on Itä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajuusvuosi Pohjois-Savon liitolle. Puheenjohtajuusvuosi ja kuntavaalien myötä alkava uusi valtuustokausi aiheuttavat lisäkustannuksia liiton budjettiin, erityisesti kokousjärjestelyjen lisääntymisen vuoksi. Henkilöstökuluihin liittyvä epävarmuus vaatii myös huolellista taloussuunnittelua, sillä työehtosopimukset päättyvät keväällä 2025, eikä uusien sopimusten kustannusvaikutuksia vielä tiedetä. Henkilöstökulut ovat liiton suurin menoerä, ja niiden muutoksilla on keskeinen vaikutus liiton talouteen.

Rakennerahastokaudella 2021-2027 EU:lta saatu rahoitus ei kata täysimääräisesti toiminnasta aiheutuvia kuluja, vaan omistajakunnilta perittävillä maksuosuuksilla katettavaksi on arvioitu jäävän talousarviovuonna noin 142.000 euroa. Taloussuunnitelmavuosina rahoitus vähenee edelleen vuoden 2025 tasosta. Rakennerahastotehtävät ovat liiton lakisääteisiä tehtäviä.

**Mkj:n
ehdotus**

Maakuntahallitus päättää jatkaa vuoden 2025 talousarvion valmistelua siten, että liitteenä oleva talousarvio vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2027 lähetetään jäsenkunnille lausunnon antoa varten. Jäsenkuntien kannanotot tulee toimittaa liittoon viimeistään 11.11.2024.

Päätös Maakuntahallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.**Liitteet** Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025-2027

Päätöshistoria:**Maakuntahallitus 24.6.2024 § 92**

Kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston tulee hyväksyä talousarvion yhteydessä vähintään kolmivuotinen taloussuunnitelma, jossa talousarvio toimii taloussuunnitelman ensimmäisenä vuotena. Liiton toiminnan ja talouden arvioidaan pysyvän suunnittelukauden ajan tavanomaisena. Vuodelle 2025 huomioidaan Itä-Suomen ja Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajuuden vaikutukset toimintaan ja talouteen.

Varsinaisen toiminnan jäsenkuntien maksuosuuksien ehdotetaan pysyvän samoina kuin vuonna 2024, yhteensä 2.426.879 €. Samoin Pohjois-Savon kehittämisrahaston jäsenkuntien maksosuudet ehdotetaan pidettävän ennallaan, yhteensä 264.807 €. Rakennerahastokauden 2021- 2027 osalta arvioidaan EU:lta saadun tuen kattavan n. 60 % talousarviovuoden 2025 sekä suunnitelmavuosien 2026-2027 menoista.

Talousarvion ja taloussuunnitelman käsittelyaikataulu on seuraava: luonnos talousarvioksi 2025 ja taloussuunnitelmaksi 2025-2027 tulee käsiteltäväksi syyskuun maakuntahallituksen kokoukseen. Pohjois-Savon liiton perussopimuksen 28 §:n mukaisesti taloussuunnitelman valmisteluvaiheessa jäsenkunnille varataan mahdollisuus tehdä ehdotuksia kuntayhtymän toiminnan kehittämiseksi siten, että talousarvio- ja suunnitelmaehdotus on toimitettava jäsenkunnille lausuttavaksi viimeistään 15.10. mennessä.

Mkj:n ehdotus

Maakuntahallitus päättää, että vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman valmistelua jatketaan edellä olevin periaattein. Jäsenkunnille ilmoitetaan, että jäsenkuntien maksuosuuksien määrän ehdotetaan pysyvän edellisen vuoden tasolla ja, että Pohjois-Savon kehittämisrahastoon ehdotetaan perittäväksi jäsenkunnilta sama määrä kuin vuonna 2024.

Päätös

Maakuntahallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

**Oikaisuvaatimus-
viranomaisen** Pohjois-Savon liitto

Pöytäkirja nähtävänä Yleisessä tietoverkossa www.pohjois-savo.fi pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen

Tiedoksianto

Asianosaiset: Pii Kohonen

Annettu tiedoksi sähköisesti

Päivämäärä: 30.9.2024

Vastaanottajat: Pohjois-Savon kunnat

Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025–2027

Tietoa
Taitoa
Tekoja

Sisällys

1 Katsaus vuoteen 2025.....	2
1.1 Pohjois-Savon aluetalous	3
1.2 Pohjois-Savon väestökehitys.....	3
1.3 Aluerakenne.....	4
2 Pohjois-Savon liiton toiminta.....	6
2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät	6
2.2 Luottamushenkilöhallinto	8
2.3 Liiton toimisto	8
3 Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025–2027 päävastuualueittain.	10
3.1 Aluekehityksen päävastuualue.....	11
3.2 Alueidenkäytön päävastuualue	15
3.3 Hallinnon päävastuualue	19
4 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne	23
5 Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet.....	23
Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin	26
Tuloslaskelmaosa/koko liitto	28
Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa	29
Jäsenkuntien maksuosuusarviot vuodelle 2025	30
Liite 1. Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2023	31

Pohjois-Savon liiton julkaisu B 117

Kuopio 2023

Pohjois-Savon liitto Sepänkatu 1, 70100 Kuopio
e-mail: kirjaamo@pohjois-savo.fi

ISBN 978-952-7171-67-7

ISBN (pdf) 978-952-7171-68-4

ISSN 1797-4410

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2024

1 Katsaus vuoteen 2025 Mkj:n katsaus lisätään kuntien lausuntokierroksen jälkeen

1.1 Pohjois-Savon aluetalous (osio päivitetään 2024 aluetaloustarkastuksen valmistuttua!)

Pohjois-Savon aluetalouden kehitys on jatkunut suotuisana vuoteen 2023. Maailmantalouden epävarmuus- tekijät ja heikentyneet suhdanneodotukset eivät toistaiseksi näy toteutuneessa kehityksessä. Vuonna 2022 Pohjois-Savon kaikkien toimialojen yhteenlaskettu alv:n alainen liikevaihto oli 16,3 mrd. €. Liikevaihto kasvoi vuoden takaisesta 1,6 mrd. €, ja on nyt korkeimmalla tasolla kuin koskaan seurannan aikana.

Liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa 11,1 % ja koko maassa 15,7 %. Edellisvuoden luvut olivat Pohjois-Savossa 9,4 % ja koko maassa 10,6 %. Vuosina 2010–2022 liikevaihdon kehitys on ollut Pohjois-Savossa aavistuksen koko maata parempaa. Liikevaihto on kasvanut keskimäärin 3,8 % vuodessa, kun koko maassa vuotuinen kasvu on ollut 3,3 %. Pohjois-Savon osuus koko maan liikevaihdosta oli 2,9 % vuonna 2022. Tämä osuus on pysynyt käytännössä samalla tasolla vuodesta 2010 alkavalla seuranta-kaudella. Vuoden 2023 suhdannenäkymät ovat heikot ja odotukset ohjautuvat kohden taantumaa.

Vuoden 2023 osalta tietoa on saatavilla vasta ensimmäisen vuosineljänneksen osalta. Kaikkien toimialojen osalta liikevaihto on kasvanut 3,2 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Koko maassa kasvua on ollut 5,9 %. Teollisuuden liikevaihto on pienentynyt 6,6 % viime vuoden alkuun verrattuna (koko maa kasvua 2,5 %). Teollisuuden vientiliikevaihdossa laskua on Pohjois-Savossa ollut 14,7 % ja koko maassa 0,6 %.

Ukrainan sodan vaikutukset ovat heijastuneet Pohjois-Savon elinkeinoihin monella tavalla. Raaka-aineiden ja varsinkin komponenttien saatavuusongelmat ovat vaikeuttaneet elinkeinotoimintaa useilla toimialoilla jo koronapandemian vuoksi, mutta Venäjän laajentama sota Ukrainassa on lisännyt ongelmia. Sodan vaikutus on näkynyt etenkin logistisissa ratkaisuissa ja tavaran kuljetusreiteissä, kun tavarankuljetus Venäjältä ja Venäjän kautta on hankaloitunut tai päätynyt kokonaan. Energian ja raaka-aineiden hinnan nousu heijastuu eteen- päin eri elinkeinojen tuotantoketjussa lisäten hinnannousupaineita.

Sota vaikuttaa investointeihin siten, että osa suunnitelluista investoinneista lykkääntyy, osa jää toteuttamatta kokonaan esimerkiksi tulevaisuuden näkymien ja hintojen kallistumisen vuoksi. Sodan aiheuttamien haasteiden kanssa samanaikaisesti kärsitään osajapulasta useilla aloilla. Tämä heikentää suoraan yritysten mahdollisuuksia kasvuun. Yritysten vienti Venäjälle on vähentynyt ja ainakin pakotteiden alaisten tuotteiden osalta loppunut kokonaan.

Matkailualalle sodalla on ollut vaikutuksia ja matkoja Suomeen on peruttu. Maatalous on jo valmiiksi kriisissä ja sota syventää kriisiä entisestään. Toisaalta se on lisännyt puhetta omavaraisuuden kasvattamisesta ja maa- talouden kilpailukyvyistä. Selvää on, että alkutuotannon rakennemuutos kiihtyy, kun alan toimijoista osa tip- puu keltasta ja vahvat toimijat lisäävät omaa osuuttaan.

1.2 Pohjois-Savon väestökehitys

Pohjois-Savossa oli vuoden 2023 lopussa 248 190 asukasta. Väkiluku kasvoi vuoden aikana 501 asukkaalla. Vuotta aiemmin väkiluku laski 674 asukkaalla. Pohjois-Savon kunnista väkiluku kasvoi Kuopiossa 1 427 asukkaalla (+1,2 %), Siilinjärvellä 58 asukkaalla (0,3 %), Jorjoissa 50 asukkaalla (1,1 %), Keiteleellä 6 asukkaalla (0,3 %) ja Vesannolla yhdellä asukkaalla (0,1 %). Kuopion väkiluku oli vuoden lopussa 124 021 ja Siilinjärven 21 290. Iisalmen väkiluku laski 183 asukkaalla (-0,9 %) ja oli vuoden lopussa 20 618. Varkauden väkiluku laski 32 asukkaalla (-0,2 %) ja oli vuoden lopussa 19 727.

Vuonna 2023 väestömäärän käänssi kasvuun maahanmuutto. Pohjois-Savon nettomaahanmuutto oli 2 024 henkeä, kun se vuonna 2022 oli 892 ja vuonna 2021 581 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto oli 16 henkeä miinuksella. Syntyneiden määrä laski 120 hengellä ja kuolleiden määrä 202 hengellä. Tämän seurauksena luonnollinen väestölisäys pieneni 82 hengellä ollen -1 501 henkeä.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

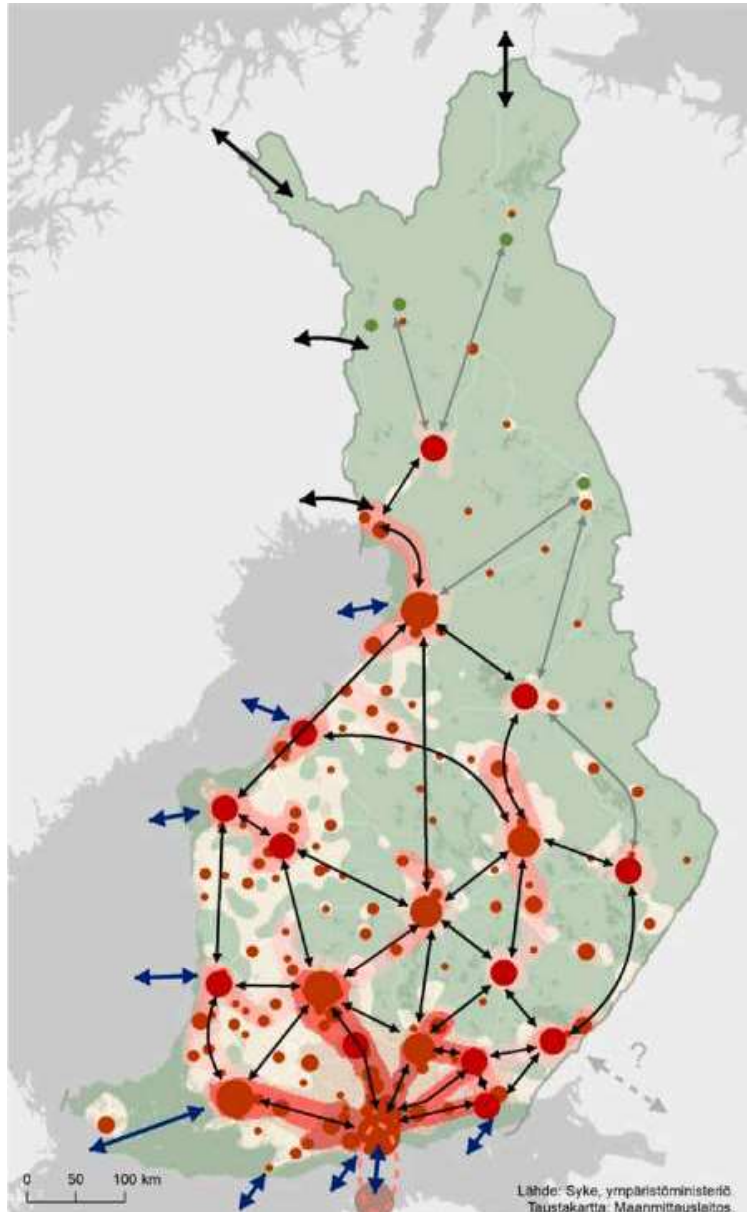
Tämän vuoden ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku laski tammi-kesäkuussa 176 asukkaalla. Vuonna 2023 väkiluvun lasku oli tammi-kesäkuun jaksolla 570 henkeä, 531 henkeä vuonna 2022 ja vuosina 2018–2021 keskimäärin 644 henkeä.

1.3 Aluerakenne

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus julkaisivat alueidenkäytön kehityskuvan 15.1.2024. Se tarjoaa tietoa alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Kehityskuva perustuu Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet -hankkeeseen (PERUSKENE), muuhun tutkimustoimintaan ja laajaan sidosryhmäyhteistyöhön. Kehityskuva sisältää alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne- ja tulevaisuuskuva sekä kehittämiskuvan, johon on koottu alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen tarpeet.

Aluerakenteen kehittämiskuvassa Pohjois-Savoon on tunnistettu seutukaupunkien ja maakuntakeskuksen välinen kasvuyöhyke, mutta ylimaakunnallisia yhteyksiä ei ole tunnistettu samalla tavalla (ks. kuva oikealla, lähde: SYKE, YM).

Maakunnan aluerakenteella tarkoitetaan maakunnan keskuksia, alueita ja väyliä, joilla on valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä ympäristöön tai liikennejärjestelmään. Aluerakenne muodostuu asumisen, palveluiden, tuotannon ja työpaikkojen, vapaa-ajalueiden sekä liikenneväylien muodostamasta kokonaisuudesta. Pohjois-Savolle on leimallista kolmen kaupunkiseudun – Iisalmen, Kuopion ja Varkauden – muodostaman aluerakenne. Monissa maakunnissa aluerakenne perustuu yhteen keskuskaupunki-seutuun tai kahden kaupunkiseudun kilpailevaan asetelmaan, mutta meillä aluerakenne on nauhamainen, kun kaksi vahvan teollisuuden seutukaupunkia asettuu keskuskaupunki Kuopion etelä- ja pohjoispuolelle.

Pohjois-Savon aluerakenteen selkäranka on pohjois-etelä-suuntainen viitosvyöhyke eli vt5:n ja Savonradan muodostama liikenteellinen kokonaisuus. Sen varteen sijoittuu valtaosa maakunnan asukkaista. Samoin elinkeinoelämän keskittymät sijoittuvat pääosin viitosvyöhykkeen tuntumaan, vaikka merkittävää teollisuutta on myös eri puolilla, maakunnan reuna-alueillakin.

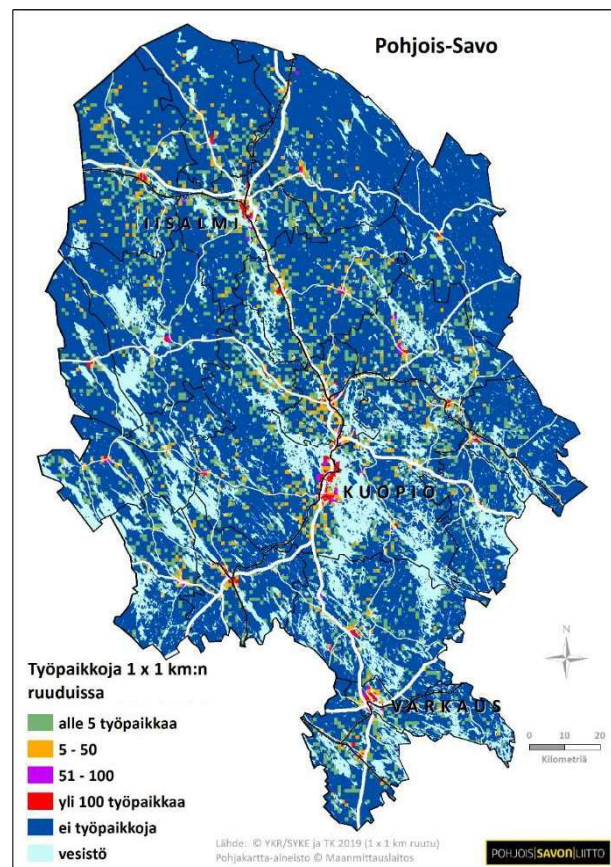
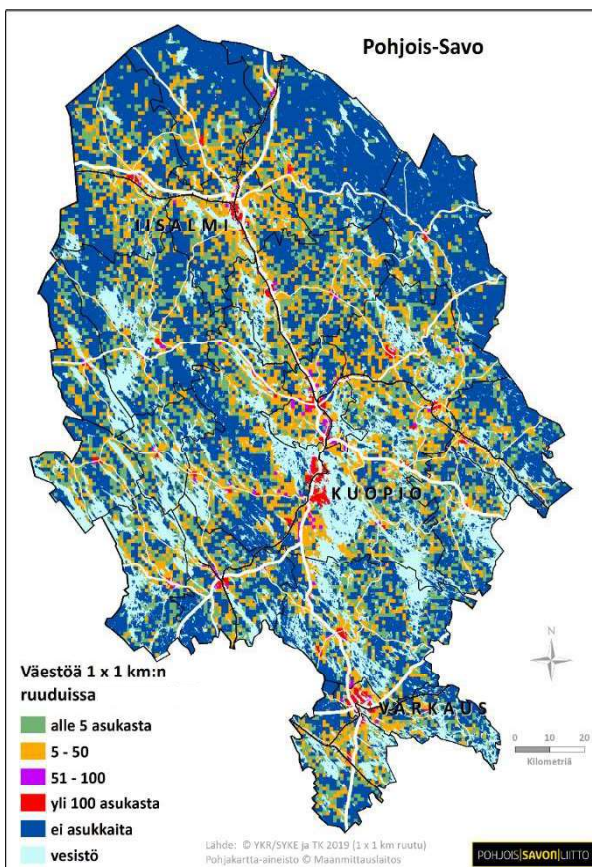
Viitoskäytävän varrelle sijoittuu myös maakunnan kolme suurinta työssäkäyntialueiden keskusta. Näitä täydentävät kantatien 88 varrella Vieremän ja kantatien 77 varrella Keiteleen työssäkäyntialueet. Viitosvyöhykkeen kanssa risteävät valtatie 9 ja maakunnan eteläosassa valtatie 23. Ne muodostavat valtakunnallisestikin merkittävän poikittaisliikenteen väylät. Maakunnan pohjoisosassa viitostie risteää

valtatie 27 kanssa. Seututeiden ja yhdysteiden verkosto täydentää pääteiden muodostamaa verkostoa.

Pohjois-Savossa väestö sijoittuu laajalle alueelle pääasiassa vesistöjen ja keskeisimpien liikennereitien läheisyyteen. Asutus on perinteisesti keskittynyt vesistöjen rannoille. Harvaanasutuimpia alueita on maakunnan pohjois-, koillis- ja itäosissa sekä Pielaveden, Tervon, Siilinjärven ja Kuopion välillä jäävällä vedenjakaja-alueella. Tiheimmin asutut alueet ovat tyypillisesti kuntien ja kaupunkien keskuksia, mutta myös väkirikkaita kyliä.

Aluerakenteen kannalta merkittävää on se, millaisia ja minkä toimialan työpaikkoja maakunnassa on. Maakunnan työpaikoista suurin osa on joko palvelu- tai jalostustoimialoilla, keskeisimpinä toimialoina ja kehittämisen kärkinä kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu sekä vesi ja biojalostus.

Pohjois-Savon eri osilla on erilaistuvia rooleja suhteessa väestönkasvuun, ikärakenteeseen, asuntotuotantoon ja elinkeinojen kehitykseen. Esimerkiksi kotieläintalouden sijoittumisen näkökulmasta maakunnan alue- rakenne näyttää hyvin erilaiselta kuin vaikkapa asukasmäärää, loma-asuntojen määrää tai uusien työpaikka- keskittymien sijaintia tarkasteltaessa.

2 Pohjois-Savon liiton toiminta

Meillä on tietoa. Meillä on taitoa. Teemme tekoja Pohjois-Savolle ja koko Suomelle.

Olemme aluekehittämisen kärkiosaaja. Laaja-alainen asiantuntemuksemme on valjastettu elinvoimaisen maakunnan hyväksi. Luomme verkostoyhteistyöllä, edunajolla ja ohjelmatyöllä näkyvää arvoa Pohjois-Savon kunnille, verkostokumppaneillemme ja ympäröivälle yhteiskunnalle.

Uskomme vakaasti yhteistyön voimaan. Yhdessä pystymme vastaamaan nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin. Ei ole olemassa niin pientä asiaa, jota ei kannata tehdä yhteistyössä ja aktiivisessa vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa.

2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät

Pohjois-Savon liitto on kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimiva lakisääteinen kuntayhtymä.

Pohjois-Savon liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden elinolosuhteiden ja hyvinvoinnin kehittämiseksi jäsenkuntiensa yhteisenä edunvalvonta-, kehittämis- ja suunnittelukuntayhtymänä.

Pohjois-Savon liiton tehtävänä on määritellä maakunnan kehittämisen tahtotila, suunnitella ja koordinoita maakunnan kehittämistä sekä edistää kansallisesti ja kansainvälisesti maakunnan etua.

Aluekehitysviranomaisena Pohjois-Savon liitto vastaa maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja maa- kuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta. Pohjois-Savon liitto huolehtii maa- kuntakaavoituksesta eli ylikunnallisesta yleispiirteisestä alueidenkäytön suunnittelusta. Pohjois-Savon liitto vastaa myös eri EU-ohjelmien ja kansallisten erityisohjelmien laadinnasta ja toteutuksesta.

Pohjois-Savoa kehitetään kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että Pohjois-Savon sekä laajemmin koko Itä-Suomen valtakunnallinen ja kansainvälinen asema vahvistuu niin aineellisissa kuin henkisissä voimavaroissa.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää maakunnan sisällä vahvaa yhtenäistä näkemystä ja tahtoa sekä määrätietoista yhteistyötä. Tavoitteena on myös, että yhä suurempi osa asioista suunnitellaan ja tehdään laajana itäsuomalaisena yhteistyönä.

Maakunnan kehitystä tukevat edunajamistehtävät edellyttävät laaja-alaista ja ennakoivaa yhteistyötä niin maakunnassa kuin maakunnan ulkopuolella. Edunajamistyöllä edistetään maakuntastrategian ja maakunta- ohjelman toimeenpanoa vaikuttamalla maakunnan kehittymisen kannalta keskeisiin alue-, elinkeino- ja liikennepoliittisiin linjauksiin ja päätöksiin. Pohjois-Savon liiton yhteistyötä ja edunajamista tukevat kukin pää- vastuualue omalla alallaan. Liiton toimiston organisaatio on jaettu toiminta-ajatuksen ja tehtävien tehokasta ja taloudellista saavuttamista varten päävastuualueisiin seuraavasti:

- Aluekehittämisen päävastuualue
- Alueiden käytön päävastuualue
- Hallinnon päävastuualue

Pohjois-Savon liitto tekee vaikuttamistyössä tiivistä yhteistyötä alueen keskeisten taloudellisten ja poliittisten toimijoiden kanssa. Kumppaneita ovat mm. Poliittiset puolueet, talous- ja työmarkkinajärjestöt, koulutuksen järjestäjät sekä alueen kunnat, muut kuntayhtymät ja hyvinvointialue.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2024

Pohjois-Savon liitto tekee maakunnallista yhteistyötä valtakunnallisella tasolla ja aluetasolla. Maakuntajohtajat tapaavat kerran kuussa ja toimialajohtajat hieman harvemmin keskustelemaan maakunnille yhteisistä asioista. Pohjois-Savon liitto osallistuu maakuntien yhteistyöhön vaikuttaakseen tavoitteidensa toteutumiseen ja yhteistyön tuloksiin. Valtakunnallisesti maakuntien yhteistoimintaa koordinoivat Suomen Kuntaliitto ja Työ- ja elinkeinoministeriö. Vuoden 2025 aikana valmistaudutaan myös yhteistyörakenteiden muutoksiin valtion aluehallinnossa.

EU:n ja globaalin tason yhteistyötä ja edunajamista tehdään itä- ja pohjoissuomalaisena yhteistyönä seitsemän maakunnan kesken, Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston apua hyödyntäen sekä Pohjois-Savon liiton omien suorien kontaktien avulla. Keskeinen yhteistyöfoorumi on myös Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden verkosto (NSPA), joka edistää alueen näkyvyyttä EU:n eri elimissä ja alueen erityishaasteiden huomioimista EU:n politiikkaohjelmissä. Pohjois-Savon liitto toimii Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston ohjausryhmän puheenjohtajana.

Itäsuomalaista yhteistyötä tehdään Savo-Karjalan vaalipiirissä sekä Itä-Suomen neuvottelukunnassa (Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Etelä-Savo ja Etelä-Karjala). Yhteistyön piiriin kuuluvat asiat, jotka ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntien ohjelmiin sekä koskevat pääosin koko yhteistoiminta-aluetta.

Savo-Karjalan vaalipiiri muodostuu Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnista. Yhteistyö valittujen kansanedustajien kanssa koskee kaikkia vaalipiiristä valittuja edustajia ja heidän tapaamisiaan järjestetään myös maakuntaliittojen yhteistyönä. Itä-Suomen neuvottelukunta tekee yhteistyötä myös Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kanssa molemmille alueille yhteisissä asioissa. Itäisen Suomen ohjelma ja sen vaatima yhteistyö koskee myös Kymenlaaksoa.

Pohjois-Savon liitto tekee myös kahdenvälistä yhteistyötä erityisesti naapurimaakuntien kanssa.

Pohjois-Savo toimii vuonna 2025 niin Itä- ja Pohjois-Suomen kuin Itä-Suomen neuvottelukuntien puheenjohtajamaakuntana. Liitto järjestää Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokouksen tammikuussa 2025 sekä sopimuksien mukaiset neuvottelukuntien kokoukset.

POHJOIS-SAVON LIITTO ON ALUEKEHITTÄMISEN KÄRKIOSAAJA

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 30.9.2024

2.2 Luottamushenkilöhallinto

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 12 mukaisesti kuntayhtymän toimielimiä ovat kuntien edustajainkokous, maakuntavaltuusto, maakuntahallitus, maakuntahallituksen työjaosto ja tarkastuslautakunta. Pysyvät ja tilapäiset työryhmät valmistelevat maakuntahallitukselle kuuluvia asioita. Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) vastaa EU-ohjelmien toteuttamisesta Pohjois-Savossa. Pohjois-Savon liiton toimiston työtä johtaa maakuntajohtaja

2.3 Liiton toimisto

Pohjois-Savon liitossa työskentelee yhteensä 29 asiantuntijaa (tilanne 13.9.2024), joista 24 on vakinaista virka- tai työsuhteista henkilöä ja viisi määräaikaista. Määräaikaisista henkilöistä kolme työskentelee projekteissa. Säännöllisesti kerran kuussa kokoontuva johtoryhmä koostuu liiton viranhaltijoista ja päälliköistä sekä henkilöstön edustajasta. Lisäksi päävastuualueilla on omat säännölliset palaverinsa. Pääluottamusmiespalavereja järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa ja henkilöstöinfoja on säännöllisesti kaksi kertaa kuussa, toinen etänä maakuntahallituksen kokousinfona ja toinen toimistolla läsnäolotilaisuutena. Kaksi kertaa vuodessa on myös työpaikkakokous, jossa käsitellään ajankohtaisia asioita ja toiminnan kehittämistä koko toimiston väen voimin.

Pohjois-Savon liiton yhteistoimintaa ohjaa yhdenvertaisuus- ja työturvallisuuslaki sekä laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Liiton TYHY-toimikunta valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan (v.2021–2025) ja se koostuu työsuojelupäälliköstä ja -valtuutetusta sekä kahdesta varavaltuutetusta. TYHY-toimikunnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa henkilöstön osallistaminen liiton turvallisuutta ja terveellisyyttä koskeviin asioihin.

Henkilöstön fyysistä ja psyykkistä työhyvinvointia edistetään työterveyshuollon työpaikkaselvitysten ja henkilöstösuunnitelman linjausten mukaisesti ja henkilöstöllä on käytössään monipuoliset henkilöstöetuudet omassa työssä jaksamisen ja työssä viihtymisen tukena. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu 2024–2025 ja hyväksytty maakuntahallituksessa kesäkuussa 2024. Kehityskeskustelut käydään päävastuualueen esihenkilön kanssa vuosittain ja keskusteluissa esille nousseiden yksilöllisten ammatillisten kehittämistarpeiden mukaisesti työnantaja kannustaa ja mahdollistaa työntekijöiden jatko- ja täydennyskoulutautumisen ja ammatillisen osaamisen kehittämisen tasapuolisesti kaikille.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Työjaosto

Hallintosäännön § 13 mukaisesti maakuntahallitus päättää työjaoston jäsenten lukumäärästä ja valitsee työjaoston jäsenet toimikaudekseen. Maakuntahallituksen puheenjohtaja on työjaoston puheenjohtaja. Työjaoston tehtäviin kuuluu kiireellisten asioiden valmistelu, henkilöstö-asioiden valmistelu ja käsitteleminen sekä tarvittaessa neuvottelujen käyminen henkilöstöjärjestöjen kanssa.

POHJOIS-SAVON LIITTO maakuntajohtaja Tytti Määttä		
Aluekehityksen päävastuualue aluekehitysjohtaja Satu Vehreävesa hallintosihteeri Tuulikki Huttunen aluekehitysassiantuntija Maarit Intke ennakointiasiantuntija Teemu Juntunen ohjelmapäällikkö Soile Juuti tietopalveluasiantuntija Pekka Lindgren aluekehitysassiantuntija Janna Merenniemi rahoitusasiantuntija Juha Minkkinen rahoitusasiantuntija Kari Tarkiainen aluekehityssihteeri Merja Sihvola aluekehityspäällikkö Heikki Sirviö erityisasiantuntija Sari Lappi	Hallinnon päävastuualue vs. hallintojohtaja Riikka Pehkonen johdon assistentti Noora Ritvanen taloussuunnittelija Piia Kohonen hallinnon suunnittelija Anu Huusko yhteyspäällikkö Ossi Martikainen viestintäasiantuntija Jari Sihvonon maksatusasiantuntija Tuomo Tossavainen maksatusasiantuntija Harri Vilkki palveluyöntekijä Pia Meriläinen	Alueidenkäytön päävastuualue suunnittelujohtaja Annaelina Isola maakuntainsinööri Patrick Hublin maakuntasuunnittelija Mikko Rummukainen maakuntasuunnittelija Päivi Silsten
Projektihenkilöstö projektipäällikkö Timo Malkoc, Ennakoinnin integraatio Pohjois-Savossa (EIPS) -hanke hankepäällikkö Harriet Lonka, Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hanke hankeassistentti Sari Murtonen, Kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hanke		

3 Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2025 sekä taloussuunnitelma 2025–2027 päävastualueittain

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 46 mukaisesti maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa toiminta- tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Maakuntahallitus hyväksyy talousarvioon perustuvat käytösuunnitelmat. Taloussuunnitelma on keskeinen liiton toiminnan johtamisväline. Siinä määritellään liiton toiminnan tavoitteet, tehtävät ja resurssit. Talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä taloussuunnitelma toteuttavat Pohjois-Savon liiton strategiaa.

Pohjois-Savon liiton strategia, painopisteet ja läpileikkaavat teemat

Strategisista painopisteistä johdetaan tavoitteet jokaisella talousarviovuodelle. Vuosittain määriteltyjen tavoitteiden pohjalta laaditaan talousarviovuodelle toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan asteikolla 0–5.

Tavoite toteutui: tavoite saavutettiin tai saavuttamatta jääneiden tulosten osuus oli vähäinen ja epäolennainen	● ● ● ● ●
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	● ● ● ○ ○
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	● ○ ○ ○ ○
Tavoitetta ei voida arvioida: esim. mittaustulokset valmis- tavat myöhemmin tai tavoite on epäselvä	○ ○ ○ ○ ○

3.1 Aluekehityksen päävastuualue

Tavoitteena kilpailukyinen ja vetovoimainen maakunta sekä hyvinvoiva väestö

Aluekehityksen päävastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta maakunnassa. Tähän sisältyvät mm. maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laadinta sekä ohjelmien toimeenpano maakunnassa (painopistevalinnat, tuen kohdentaminen ja myöntäminen, ohjelmien toteutus ja seuranta sekä alueellisen kehityksen seuranta). Kehittämistoimintaa tukevat maakunnan kehitykseen vaikuttavien tekijöiden sekä koulutustarpeiden ennakointi ja maakunnan kansainvälistymisen tukeminen, mm. EU:n erillisohjelmia hyödyntämällä, samoin kuin kansallinen ja kansainvälinen edunajaminen.

Aluekehittämisessä huomioidaan toimintaympäristön muutokseen perustuva uudistumisen tarve. Tämä sisältää maakunnan kehitykseen laajasti vaikuttavien kansallisten ja kansainvälisten politiikkaohjelmien, kuten vihreän siirtymän ja kokonaisturvallisuuden, kehityspotentiaalin huomioimisen Pohjois-Savon kehittämisen painopistevalinnoissa. Elinkeinopoliittisten kärkialojen ajantasaisuutta tarkastellaan suhteessa meneillään oleviin muutoksiin. Keskeinen avaus Pohjois-Savon painopistevalintojen uudistamisessa, ja samalla vastaus Euroopan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, on kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden nostaminen läpileikkaavaksi kehittämisteemaksi.

Aluekehityksen kannalta tärkeimmät teemat vuonna 2025 ovat:

- Maakunnan pitkän aikavälin suunnitelman, maakuntasuunnitelman vuoteen 2040 sekä sitä täsmentävän maakuntaohjelman 2026–2029 laadinta
- Uusiutuvan energian tuotannon ja käytön sekä muiden vihreän siirtymän investointien edistäminen maakunnassa
- Teollisten ja muiden investointien edistäminen
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan lisääminen maakunnassa tukemaan yritysten kasvua ja kilpailukykyä
- EU:n tuleviin politiikkalinjauksiin vaikuttaminen, etenkin koheesio- sekä maa- ja metsätalouspolitiikan osalta
- Itä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueiden aluerakennepolitiikan ohjelman toimeenpanon koordinointi Pohjois-Savon liiton puheenjohtajuusvuotena

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025

Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja -ohjelman linjausten mukaisesti

- Johdetaan Pohjois-Savon *maakuntasuunnitelman 2040* ja *maakuntaohjelman 2026–2029* valmistelua sitouttavana ja laajamittaisena prosessina.
  - Toteutetaan kehittäjäverkoston, innovaatioekosysteemien, yritys-, kunta- ja muiden sidosryhmien haastattelut ja työpajat
  - Toteutetaan lain edellyttämä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi
  - Maakuntahallituksen käsittely maakuntasuunnitelman ja -ohjelman strategisista valinnoista.
  - Ympäristövaikutustenarvioinnin ja luonnoksen nähtävillä olo, lausuntoaika
  - Maakuntavaltuuston ja -hallituksen sekä maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) seminaari kehittämislinjauksista ja tavoitteista lausunnolla olleeseen luonnokseen perustuen
  - Maakuntahallitus hyväksyy luonnoksen ja sen SOVA-arvioinnin lokakuussa
  - Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sekä ympäristöselostuksen marraskuussa

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

- Päivitetään maakuntaohjelman *toimeenpanosuunnitelma (TOPSU)* vuosille 2025–2026 vastaamaan uuden maakuntaohjelman linjauksia.
- Seurataan läpi vuoden tuen kohdistumista maakuntaohjelman ja alue- ja rakennepoliittikan ohjelman (AURA) painopisteisiin.
- Tuetaan maakunnan elinkeinopoliittisten kärkialojen (älykäs erikoistuminen) kehitystä sekä klusterirakenteen uudistumista sekä edistetään uusia elinkeinopoliittisia avauksia.
- Aktivoidaan Pohjois-Savon kuntia, oppilaitoksia, elinkeinoelämää ja muita tahoja kehittämistyössä viestimällä maakunnan strategisista tavoitteista ja rahoitusmahdollisuuksista.
- Koordinoidaan maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) ja sihteeristön toimintaa osana maakunnallista EU-ohjelman toteutusta sekä yhteensovittamista muiden rahoitusvälineiden kanssa.
- Edistetään Pohjois-Savon kulttuurin ja luovien alojen strategioiden toteutusta yhdessä kumppaneiden kanssa ja koordinoidaan maakunnallista verkostoa. Osallistutaan Itä-Suomen kulttuuriyhteistyöhön.

Kohdennetaan rahoitusta maakunnan suunnitelmien ja ohjelmien mukaisesti

- Edistetään maakunnan kehitystä, kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä vetovoimaa myöntämällä tukea vaikuttaville kehittämis- ja investointihankkeille
- Toteutetaan Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) hakuja ja viestitään niistä laajasti eri välineitä hyödyntäen maakunnallisille toimijoille.
- Viestitään käytettävissä olevasta kansallisesta hankerahoituksesta eri välineitä hyödyntäen maakunnan kehittäjille
- Myönnetään tukea käytettävissä olevista kansallisista rahoituksista sekä EAKR- ja JTF- rahoituksista maakuntaohjelman mukaisesti
- Hoidetaan EU-ohjelmakauden 2014–2020 sulkemiseen liittyvät tehtävät

Edistetään maakunnan kilpailukykyä vahvistavia kansallisia ja kansainvälisiä kehittämishankkeita

- Vahvistetaan ylimaakunnallisia ja kansainvälisiä kumppanuuksia toteuttamalla Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategiaa ja edistämällä alueen toimijoiden osallistumista älykkään erikoistumisen kansallisiin ja kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin.
- Edistetään klustereiden ja ekosysteemien kansainvälistä verkottumista.
- Viestitään kansainvälisistä rahoitusmahdollisuuksista maakunnan kehittäjille sekä tuetaan kuntia niiden kansainvälisessä verkottumisessa ja kehittämistyössä.

Osaamisen kehittäminen, TKI-toiminnan vahvistaminen ja maakunnallinen ennakointi

- Koulutus- ja työvoimatarpeen ennakkoinnilla tuetaan maakunnan kilpailukykyä ja työvoiman saatavuutta. Tilastotuotannolla ja ennakkoinnilla tuetaan myös maakunnan edunajamista.
- Kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden sisältöjä korostetaan TKI-toiminnan edistämisyössä ja ennakointityössä.
- Ylläpidetään koko maakuntaa palvelevaa ennakointi- ja tilastopalvelusivustoa (Foresavo), jota kehitetään tarpeen mukaan.
- Vastataan sidosryhmien tilasto- ja tietopyyntöihin
- Laaditaan aluetaloustarkastukset sekä tarvittaessa teemakohtaisia kehittämishankkeita.

Sidosryhmäyhteistyön edistäminen ja vaikuttamistyö

- Vaikutetaan kansallisiin ja EU-tason politiikkalinjauksiin maakunnallisesti, ylimaakunnallisesti ja EU-tasolla (mm. koheesiopolitiikka sekä metsä- ja maatalouspolitiikka): Itä- ja Pohjois-Suomi-yhteistyö (IP-alue), Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden yhteistyö (NSPA), suorat yhteydet maan hallitukseen, virastoihin ja EU-toimielimiin (komissio, neuvoston sihteeristö, Euroopan parlamentti, Alueiden komitea), aluepolitiikasta päättäviin elimiin ja työryhmiin.
- Vahvistetaan ylimaakunnallista ja kansainvälistä yhteistyötä alueiden kehittämisessä hyödyntämällä olemassa olevia sekä kumppaneiden verkostoja
- Yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa vaikutetaan alueen koulutustarjontaan, mm. tukemalla Itä-Suomen yliopiston DI-koulutuksen vakiinnuttamista sekä edistämällä korkeakoulujen aloitus- paikkojen säilymistä ja edistämällä toisen asteen ammatillisen koulutuksen englanninkielisiä tutkinnonanto-oikeuksia ja koulutuksen rahoitusta.
- Edistetään Itäisen Suomen ohjelman mukaisia toimenpiteitä maakunnallisesti sekä ylimaakunnallisena yhteistyönä vaikuttamalla Suomen hallituksen keskeisiin ministereihin Itäisen Suomen ohjelman toimeenpanon ja rahoituksen varmistamiseksi.

Arvio suunnittelukauden 2025–2027 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Maailmantalouden ja geopoliittinen tilanne ovat vaikuttaneet myös Pohjois-Savon aluetalouteen kielteisesti, ja yritysten liikevaihto on laskenut parin edellisen vuoden hyvän kehityksen jälkeen. Samoin työttömien ja lomautettujen määrä on kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna. Maakunnan hyvää kehitystä ja elinkeinoelämän kilpailukykyä on pyritty tukemaan kohdentamalla Pohjois-Savon liiton ja ELY-keskuksen myönnössä oleva rahoitusta vaikuttavasti, maakunnallisesti yhteisesti linjattuihin kehittämiskohteisiin maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. myönteistä on se, että Kuopion kauppakamarin selvityksen mukaisesti maakunnan investointipotentiaali on 13.1 mrd.€.

Geopolitiikka vaikuttaa Suomen ja Pohjois-Savon kehitysnäkymiin maailmantalouden muutoksen kautta. Venäjän laajamittainen hyökkäyssota Ukrainassa ja sen seurauksena toimeenpantu pakotepoliitiikka ovat vaikuttaneet ennen kaikkea energian hintaan ja sen kautta kustannustasoon. Kauaskantoisemmat vaikutukset liittyvät energiamurroksen suuntaan ja sisältöön, mikä fossiilisten polttoaineiden kallistumisen myötä on antanut osittain lisäpontta siirtymälle uusiutuviin energialähteisiin ja polttoon perustumattomaan energiateknologiaan. Tilanne ei ole muuttunut edellisestä vuodesta, ja tukea tarvitaan edelleen elinkeinoelämän uudistumiseen ja kasvuun ja sitä kautta työllisyyden parantamiseen.

- Riskinä tunnistetaan se, että kehittämistoimenpiteet eivät yhteisistä linjauksista huolimatta kohdistu vaikuttavimpiin toimenpiteisiin tai maailmantalouden epävarmuus vähentää yritysten kehittämis- ja investointihalukkuutta.
- Geopoliittisista syistä riskinä nähdään edelleen kansainvälisten mm. matkailijoiden ja investoijien rohkeus tulla ja investoida maakuntaan.

Vuoden 2025 aikana laadittavissa maakuntasuunnitelmassa 2024 sekä maakuntaohjelmassa 2026–2029 tullaan huomioimaan Pohjois-Savon aluetalouden uudistumisen tarve. Tässä avainasemassa on uusiutuvan energian saatavuus kilpailukykyiseen hintaan, alueellisten arvoketjujen vahvistaminen ja teollisen tuotannon arvonlisän nostaminen. Samoin tärkeä on kyky hyödyntää digitalisaation tarjoamia välineitä, jolla osaltaan voidaan vaikuttaa alueen kehitysmahdollisuuksia rajoittavaan osaajapulaan.

SÄHKÖISESTÄLLERINJOPELTY
Uusiutuvan energian investointinäkömät ovat hyvät. Investointien toteutumisessa tärkeä seikka on infaratarpeista huolehtiminen ja tähän liittyvä kyky osoittaa alueen soveltuvuus ja valmius investoinneille.

Edellä mainituilla toimilla voidaan saavuttaa uskottava julkinen kuva Pohjois-Savosta kehittyvänä aluetaloutena ja vakaana investointiympäristönä.

EU-kausi 2021–2027. Pohjois-Savon liitolla on myönnettävänä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) varoja. Tukea tulee kohdentaa siten, että rahoitettavilla hankkeilla voidaan synnyttää uutta yritystoimintaa, tukea olemassa olevien yritysten kilpailukykyä ja sitä myöten parantaa maakunnan väestön työllisyyttä. Onnitumalla näissä toimenpiteissä voidaan maailmantalouteen kytkeytyvää epävarmuutta ja kielteisiä vaikutuksia ehkäistä. Edelleen tarvitaan hankeaktivointia, jolla pyritään varmistamaan tukien vaikuttava ja tarkoituksenmukainen käyttö.

- EU-kauden osalta riskejä sisältyy erityisesti EURA2021:n tekniseen toimivuuteen, järjestelmäohjelmiin, jotka voivat hidastaa päätös-, maksatus- ja hankkeiden toteutusprosesseja.

Kansallisen ja kansainvälisen vahvuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi tiivistetään osaamisalakohtaista yhteis- työtä muiden, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen, maakuntien kanssa. Lisäksi suunnataan painopistettä entistä enemmän kansainvälisten rahoituslähteiden sekä uusien rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen. Tämän tukemiseksi edistetään toimijoiden kansainvälistä verkottumista maakunnan kehittämisen kärkialoilla. Liiton omien resurssien rajallisuuden vuoksi pyritään hyödyntämään Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston palveluja aiempaa enemmän.

Tehtävien eriyttäminen EU-säädösten mukaisesti. Laaditulla EU-kauden hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksella varmistetaan tehtävien riittävä eriyttäminen ja tehtävien asianmukainen hoito.

Vuosi 2025 tulee olemaan ratkaiseva vuosi Euroopan unionin tulevien linjausten osalta, millaisia toimenpiteitä ja millainen rahoitus kohdennetaan eri politiikkalinjauksille. Pohjois-Savon kannalta on tärkeää varmistaa nykyisen kaltaisen koheesipolitiikan jatkuminen. Samoin tärkeitä ovat maa- ja metsätalouspoliittiset linjaukset. Auerakennepolitiikan tukien kriteereinä on tärkeää säilyttää yleinen harvan asutuksen kriteeri sekä Suomen liittymissopimuksen mukainen harvan asutuksen erityiskriteeri, ns. NSPA-tuki.

- Uhkana voi olla EU:n eri politiikkalohkojen painoarvon muuttuminen sekä koheesipoliittisten tukien uudet allokaatiokriteerit.
- Tilastopalvelun ja ennakkoinnin kannalta riskejä ovat esimerkiksi tilaston tuottajien mahdolliset päätökset heikentävät omia palvelupakettejaan (ml. hintojen nosto). Ennakointityössä riskinä on lisäksi, että ennakkoinnin yhteensovittaminen muiden toimijoiden kanssa ei onnistu, mikä heikentää ennakkoinnin laatua ja vaikuttavuutta.

3.2 Alueidenkäytön päävastuualue

Tavoitteena elinvoimainen, turvallinen, viihtyisä sekä hyvin saavutettavissa oleva Pohjois-Savo

Alueidenkäytön päävastuualue vastaa maankäyttö- ja rakennuslaissa (tuleva alueidenkäyttölaki) sekä nk. aluekehityslaisissa maakunnan liitoille annetuista tehtävistä, kuten maakuntakaavoituksesta ja maakunnan liikennejärjestelmäsunnittelun yhteistyön johtamisesta sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen edistämisestä. Toteutamme tehtäviämme laajalla yhteistyöllä verkostojemme kanssa. Kuntien ja sidosryhmien edustajien muodostama aluerakennetyöryhmä toimii maakuntakaavoituksen ohjausryhmänä. Liikennejärjestelmätyöryhmä toteuttaa ja seuraa liikennejärjestelmätyön edistymistä.

Alueidenkäytön päävastuualue valmistele lausunnot kuntakaavoihin sekä maankäyttöä, liikennejärjestelmää ja ympäristöä koskevaan lainsäädäntöön, suunnitelmiin ja strategioihin. Kerromme vuosittain maa- kuntakaavoituskatsauksessa suunnitelmien etenemisestä sekä aluesuunnittelun ajankohtaisista ilmiöistä, joita seuraamme. Näiden tehtävien kautta edistämme Pohjois-Savon menestymisen mahdollisuuksia - elinvoimaa, turvallisuutta, viihtyisyyttä ja saavutettavuutta - kestävästi nyt ja pitkällä aikavälillä.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaihe tulee voimaan

- Voimaantuloon liittyvät toimenpiteet, valmiin kaava-aineiston digitaalinen julkaisu ja painatus.
- Mahdollisiin valituksiin liittyvät toimenpiteet.
- Kaavaprosessin jälkiarviointi. Kokonaismaakuntakaavan laatiminen kahdessa vaiheessa sekä luonnosvaiheen vaihtoehtojen laatiminen oli suuri ponnistus. Analysoidaan ja dokumentoidaan kaavaprosessin anti.
- Linjataan aikaisempaa yleispiirteisemmän ja strategisemmän kokonaismaakuntakaavan (Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. ja 2. vaihe yhdessä) vaikutukset kuntakaavojen lausuntokäytäntöihin. Muutos keskustellaan yhdessä kuntien kanssa (aluerakennetyöryhmä ja kuntatapaamiset).

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaihe saadaan valmiiksi

- Kaavaluonnoksen valmistelu tiiviissä vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa alkuvuodesta. Monikanavainen viestintä jatkuu.
- Kaavaluonnos asetetaan nähtäville. Luonnosvaiheen kuulemisessa saadun palautteen käsittely ja vastineiden laatiminen.
- Kaavaehdotus valmistellaan viranomaisehdotusvaiheen kautta nähtäville syyskaudella.
- Uudet luottamishenkilöt perehdytetään maakuntakaavaprosessiin.
- Hyväksymiskäsittelyt loppuvuodesta.

Maakuntakaavoitustarpeiden tunnistaminen

- Ajankohtaisten teemojen seuranta ja maakuntakaavoitustarpeiden tunnistaminen.
- Siilinjärven kunnan Yara-yleiskaavan käynnistymisen seuranta ja maakuntakaavatarpeen sekä suunnitteluajankohdan hahmottaminen.

Varaudutaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmään siirtymiseen

- Rakennetun ympäristön Ryhti-tietojärjestelmään (RYTJ) siirtymiseen varautuminen aloitetaan. Lain mukaan maakuntakaavoja koskee siirtyminen 1.1.2029 mennessä. Teknisesti vaativa ja kustannuksia aiheuttava siirtyminen vaatii aikataulutuksen. Siirtymisellä on vaikutuksia maakuntakaavoituksen kustannusten nousuun ja kaavaprosessien hidastumiseen (=aineistojen siirto tietojärjestelmään).
- Siirtymän aikataulun suunnittelu ja prosessin käynnistäminen. Siirtyminen vaatii ohjelmistojen hankintatarpeen määrittelyä ja henkilöstön koulutustarpeiden määrittelyä.
- Ilmisiin koulutuksiin osallistutaan vuoden 2025 aikana ja hyödynnetään DigiFinlandin asiantuntijapalveluja.

Liikennejärjestelmän kehittämiseen vaikutetaan monipuolisesti

- Vaikuttamisen tueksi laaditaan teemakohtaisia viestintäaineistoja alueellisessa yhteistyössä (Itä- Suomen neuvottelukunta) ja omana työnä. 2025 on tunnistettava ne keskeiset kohteet, joita esitetään esimerkiksi hallitusohjelman teemojen ja elinkeinopoliittisen varauksen rahoituksenkohteiksi. Perusteluviestinnässä painotetaan Itä-Suomen erityispiirteitä sekä liikennejärjestelmän toimintavarmuutta ja kehittämistarpeita.

Valtakunnallisessa vaikuttamisessa keskitytään suuriin ajankohtaisiin aiheisiin

- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaan, Väyläverkon investointiohjelmaan, Väyläviraston suunnitteluohjelmaan ja liikennejärjestelmän strategiseen tilannekuvaan vaikuttaminen Itä-Suomen neuvottelukunnan maakuntien yhteistyönä. Valtakunnallisen vaikuttamisen yhtenä painopisteenä on Itä-Suomen rataliikenteen (ml. poikittaisradat) kehittäminen.
- Liikenne 12-vaikuttaminen on keskeistä myös liikennehankkeiden epäselvän rahoitusmenettelyn (Väyläviraston normaali valmistelu vs. Hallitusohjelman investointipaketti) selkeyttämiseksi. Tavoite on varmistaa v. 2025, että investointipaketissa mainitut Pohjois-Savoon kohdistuvat toimet (Savon rata ja VT 5 Leppävirta-Kuopio) voidaan toteuttaa.
- Alueidenkäyttölain valmisteluun vaikuttaminen. Hallitusohjelmaan on kirjattu alueidenkäyttölain valmistelu, jossa tavoitteena on keventää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta ja oikeusvaikutteisuutta osana maankäytön suunnittelujärjestelmää. Lain valmisteluun osallistutaan erityisesti maakuntien liittojen yhteistyön kautta.
- Liitto osallistuu asiantuntijana Kuopion seudun ja valtion MAL-sopimuksen (vuosille 2024–2035) toimeenpanoon vaikuttamalla kaupunkiseudulle tärkeiden tavoitteiden ja hankkeiden toteutumiseen etupainotteisesti.

Ylimaakunnallinen kehittäminen jatkuu ja syvenee

- Vuoden 2024 toukokuussa päättyneessä Viitoskäytävähankkeessa rakennetun toiminnallisen verkostoyhteistyön vakiinnuttaminen ja integrointi jatkuu osana liiton toimintaa. Ylimaakunnallisen yhteistyön laajentaminen ja vahvistaminen. Jatkohankkeen suunnitelma valmistellaan rahoitushakukuntoon alkuvuodesta 2025.

Arvio suunnittelukauden 2025–2027 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Energiamurros erilaisine ulottuvuuksineen näkyy alueidenkäytön suunnittelussa voimassa ja vireillä olevissa maakuntakaavoissa sekä suunnittelukentällä yleisesti. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumiseen kysymykset kytkeytyvät huoleen luonnon monimuotoisuudesta.

- Riskinä tunnistetaan aihepiirin politisoituminen ja sen vaikutukset esimerkiksi maakuntakaavojen valmistumiselle ja voimaantulolle.

Pyrimme edelleen edistämään päästöttömien energiamuotojen sosiaalista hyväksyttävyyttä kokonais suunnittelun, avoimen tiedottamisen ja luotettavien selvitysten kautta. Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia seurataan aktiivisesti, sillä maakuntakaavoja laadittaessa vaikutusten yksityiskohtainen selvittäminen on vaikeaa. Sähkönsiirtoyhteyksien kehittämistä seurataan ja eri tuulivoima-alueiden liityntäjohtojen yhteissuunnittelua edistetään maakuntakaavamääräysten mukaisesti.

Aurinkovoimalahankkeita viriää lähitulevaisuudessa nykyisten pilottihankkeiden perässä. Valtakunnallisesti yhteneviin käytäntöihin pyrkiminen aurinkoenergiainkkehien luvittamisessa vaatii myös meiltä tilanteen seuranta ja käytäntöihin vaikuttamista. Biotalous ja esim. lantakaasuvoimaloiden rakentaminen etenee Pohjois-Savossa ja niihin liittyvät alueidenkäytön kysymykset tarvitsevat maakunnallista tarkastelua. Kehittämissyhtiöiden hanke maakunnallisesta vihreän energian master planista kokoaa yhteen potentiaalimme, myös tulevaisuuden investointipotentiaalin ja linjaa tarpeitamme esim. alueidenkäytön suunnittelulle, sähkönsiirtoverkostotarpeille ja uudelle infrastruktuurille.

- Riskinä tunnistetaan toisaalta keskustelun polarisoituminen energiakysymyksissä ja toisaalta hankkeiden, viivästymisien, keskeytymisten ja toteutumattomuuden aiheuttamat investointivaikutukset maakuntaan.

Pohjois-Savon maakuntakaavatyötä jatketaan vuoden 2025 aikana toisen vaiheen voimaantuloon liittyvillä toimenpiteillä. Kaavasta ennakoidaan tehtävän valituksia hallinto-oikeuteen kuten naapurimaakuntien tuulivoimakaavoistakin on tehty. Kaava pyritään saamaan voimaan valituksista huolimatta. Kaavatyö jatkuu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheessa, jossa ratkaistaan aurinkovoiman ohjaukseen ja vetytalouteen liittyviä kysymyksiä. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan maakuntakaavamerkintöihin liittyy myös tarve uudelleen tarkastelulle. Kaavatyö pyritään saamaan valmiiksi nopealla aikataululla.

- Riskinä tunnistetaan kolmannen vaihekaavan nopeaan aikataulutarpeeseen liittyvät epävarmuudet. Uudet, ennakoimattomat selvitystarpeet viiväyttäisivät kaavatyötä. Viivästys heijastuisi kuntakaavoitukseen ja sitä kautta suoraan elinkeinoelämän kehittymiseen.

Vuosina 2025–2027 valmistellaan siirtymistä valtakunnalliseen rakennetun ympäristön Ryhti-tietojärjestelmään.

- Riskinä tunnistetaan tietojärjestelmän rakentamiseen liittyvät epävarmuudet, tarvittavat uudet ohjelmistot, niiden kustannusvaikutus ja vaikutus henkilöstön kouluttamiseen. Mahdollisena riskinä tunnistetaan myös maakuntakaavaprosessin hidastuminen tietojärjestelmään tarvittavan tiedonsiirron viedessä aikaa kaikissa niissä kaavavaiheissa, joissa tuotetaan nähtäville asetettava aineistoa.

Vuosina 2025–2027 edistetään edelleen **Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040:n** tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista. Suunnitelman toimeenpanosta ja toteutumisen seurannasta vastaa Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

- Liikenerahoituksen vähäisyys niin perusväylänpitoon kuin väyläinfran kehittämiseen sekä korjausvelan kasvu heikentävät maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Maakunnan liikennejärjestelmän toimintavarmuuden kehitys-suunta on heikkenevä.

Viituskäytävähankkeen käynnistämisen verkostotoiminnan integroiminen ja vakiinnuttaminen niin meidän kuin verkostokumppanien toimintaan ajoittuu myös vuosille 2025–2027

- Riskinä tunnistetaan Viituskäytävähankkeen aloittaman toiminnan jatkamiseen liittyvät haasteet, mikäli käytettävissä ei ole riittäviä resursseja tai kumppanien sitoutuminen hiipuu.

3.3 Hallinnon päävastuualue

Tehtävät:

Hallinnon päävastuualue vastaa toimielintyöskentelystä, kuntayhtymän taloussuunnittelusta ja seurannasta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta, ICT-, hankinta- ja muista tukipalveluista sekä EU- ja kansallisten hankkeiden maksatuksesta. Hallinto huolehtii kuntataloustyöryhmän työskentelystä, kuntien edunajamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä tukee osaltaan muiden päävastuualueiden vastuulla olevia prosesseja. Lisäksi hallinnon vastuulla on toimia yhteispalveluiden edistämistehtävissä yhteistyössä Valtiovarainministeriön kanssa.

Hallinto tukee liiton aktiivista ja objektiivista sisäistä ja ulkoista viestintää.

Viestintä tukee strategian toteutumista, tekee työtämme näkyväksi sekä rakentaa myönteistä mielikuvaa niin liitosta kuin maakunnastamme.

Tavoitteet ja toimenpiteet talousarviovuodelle 2025

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

- Riittävät ja oikein kohdennetut henkilöstöresurssit, selkeät sijaistuskäytännöt, tehtävänkuvan tarkastelu sekä tarvittaessa päivittäminen kehityskeskustelujen yhteydessä
- Korkeakouluharjoittelijoiden rekrytointi päävastuualueiden tueksi
- Työssä kehittymisen edesauttaminen koulutuksen ja asianmukaisten työvälineiden avulla
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen
- Henkilöstöetuuksien tarkastelu ja kehittäminen, osallistuva budjetointi
- Henkilöstön tietosuojaosuamisen kehittäminen
- Itä-Suomen virkistyspäivien järjestäminen
- Viihtyisät työskentelytilat

Tiedolla johtamisen ja viestinnän kehittäminen

- Mediaseurannan hyödyntäminen osana tiedolla johtamista
- Tekoälyn käyttöönotto osana asiantuntija- ja toimistotyötä, työn tuottavuuden parantaminen
- asiantuntija- ja päätösviestinnän kehittäminen
- Viestintästrategian- ja periaatteiden laadinta
- Sidosryhmäkyselyn toteuttaminen ja sidosryhmäyhteistyö
- Päätäjäviestinnän kehittäminen

Ajantasaisen kuntataloustiedon tuottaminen kunnille

- Valtionosuus- ja TE-uudistuksen kuntatalousvaikutusten seuranta ja arviointi, yhteisten kannanottojen laatiminen
- Kuntatalouspäivän järjestäminen

Vaikuttamistyön konkretisointi ja näkyväksi tekeminen, vaikuttava sidosryhmäyhteistyö

- Vaikuttamistyön tueksi kehitetään maakunnan kehitys- ja tilannekuva-aineistoa.
- Jatketaan yhteistyötä poliittisten puolueiden ja etujärjestöjen kanssa järjestämällä infotilaisuuksia ja seminaareja, kuten alue- ja kuntavaalien ehdokasinfoja.
- Esitellään maakunnan keskeiset vaikuttamiskohteet ja –aineistot ajantasaisesti ja tasapuolisesti maakunnan ja valtakunnallisen median käyttöön sekä tuotetaan päättäjäaineistoa, joka tukee tavoitteiden ymmärtämistä ja toteuttamista.
- Sidosryhmäanalyysissa valikoituneiden tärkeimpien kumppanuuksien kehittäminen, joka kattaa omistajakunnat, muut kuntayhtymät, hyvinvointialueen, Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat sekä elinkeinoelämän- ja työmarkkinajärjestöt maakunnan kokonaisvaltaisen vaikuttamistyön suuntaamiseksi tehokkaasti.
- Vuorovaikutus keskeisten kansallisten päätöksenteon vaikuttajien kanssa, Pohjois-Savo tunnetuksi valtionhallinnolle ja päättäjille.
- Vaikuttaja-akatemian suunnittelu sekä kokoaminen vuonna 2025 ja käynnistys vuonna 2026. Yhteistyön tiivistäminen maakunnan nuorisovaltuuston kanssa.
- Savolaisten kirjailijoiden ja maakuntaliiton esille tuominen vaikuttajaverkoston järjestämässä savolaisessa kirjailijaillassa

Onnistunut luottamushenkilökauden vaihdos

- Palautteen kerääminen sidosryhmäkyselyn kautta kauden 2021–2025 luottamushenkilöiltä
- Uusien luottamushenkilöiden perehdyttäminen liiton toimintaan sekä järjestelmiin.

Puheenjohtajuusvuosi: Itä- ja Pohjois-Suomen alueen aseman säilyttäminen EU:n Alue- ja rakennepolitiikassa

- Sopimuksen mukaisesti järjestetyt hyvin organisoidut kokoukset Itä- ja Pohjois-Suomen toimielimille
- Viestintäsuunnitelman ja vuosikellon laatiminen
- Itä- ja Pohjois-Suomen alueen vaikuttava yhteistyö ja yhteistyön kehittäminen

Pohjois-Savon liiton toimiston strategian 2025–2029 päivittäminen

- Yhteisesti laadittu konkreettinen strategia osaksi jokaisen työtä
- Strategian visualisointi
- Pohjois-Savon liiton tehtävän kirkastaminen alue- ja valtionhallinnon uudistamisen aikoina

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien kehittäminen

- Toimintaohjeen päivittäminen ja sisäisten prosessien selkiyttäminen
- Henkilöstön kouluttaminen

Arvio suunnittelukauden 2025–2027 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vuosi 2025 on Itä-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen puheenjohtajuusvuosi Pohjois-Savon liitolle. Puheenjohtajamaakunnan tehtävänä on järjestää Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokous, joka pidetään tammikuussa 2025 Tahkolla. Lisäksi puheenjohtajamaakunta järjestää neuvottelukuntien kokoukset, valmistelee alueen yhteiset kannanotot ja lausunnot sekä koordinoi yhteistä viestintää. Neuvottelukuntien kokousten aikataulut ilmoitetaan mahdollisimman ajoissa osallistujille sekä osallistujat sitoutetaan kokousten ohjelmasisältöjen tuottamiseen. Neuvottelukuntien kokouspäivät on aikataulutettu siten, etteivät ne ole samanaikaisesti eduskunnan kyselytuntien kanssa.

Vaikuttamistoiminnan ja Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyön tärkein tavoite on alueemme aseman säilyttäminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksessa. Tavoitetta toteutetaan tapamalla Suomen hallituksen, eduskunnan ja ministeriöiden edustajia sekä Euroopan unionin toimielinten jäseniä ja vaikuttajia ja esittämällä heille tilastollisia ja muita faktaperusteita päätöksenteon tueksi.

Vaikuttamistyössä vahvistetaan vuosina 2022–2023 syntyneitä toimintamuotoja, joita ovat mm. seminaarien, vaali- ja ehdokasinfojen järjestäminen sekä teemakohtaisten vaikuttamisaineistojen järjestelmällinen ja tasapuolinen jakaminen. Kuntatalousryhmän toiminnan kautta tuotetaan kunnille tarpeellista informaatiota mm. valtionosuus- ja TE-uudistuksen tueksi, sekä laaditaan yhteisiä kannanottoja.

- Vaikuttamistyössä tunnistettavan riskin muodostaa kuntien ja hyvinvointialueiden intressien ja tarpeiden eriytyminen. Alueellisen yhteistyön kannalta riskit liittyvät erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen alueen nykyisen EU- rakennerahastoaseman säilyttämiseen sekä alueen yhdessä maan hallituskaudelle 2023–27 asettamien tavoitteiden yhteiseen edistämiseen. Riskinä on, ettei Itä- ja Pohjois-Suomen yhteistyötä saada syvennettyä ja kehitettyä. Lisäksi riskin voi muodostaa heikko vaikuttamistyö komission työohjelmaan.

Vuonna 2025 pidetään kuntavaalit, joka tarkoittaa toimielintyöskentelyn osalta uuden maakuntavaltuuston, maakuntahallituksen, tarkastuslautakunnan sekä maakunnan yhteistyöryhmän järjestäytymistä. Maakuntavaltuuston kokouksia pidetään kolme sekä yksi edustajainkokous. Lisäksi uusille luottamushenkilöille järjestetään perehdytystilaisuuksia sekä maakuntavaltuustolle seminaari liittyen maakuntasuunnitelman- ja ohjelman päivitykseen. Kauden 2021–2025 luottamushenkilöille toteutetaan sidosryhmäkysely vuoden 2025 alkupuolella. Lisääntynyt kokousten määrä näkyy luottamushenkilöhallinnon kustannusten kasvuna.

- Liiton kuntamaksuosuudet ovat pysyneet pitkään samalla tasolla, eikä korotuksia ole esitetty jäsenkunnille. Puheenjohtajuusvuoden sekä kuntavaalivuoden kasvavat kustannukset edellyttävät tarkkaa taloussuunnittelua ja kustannusten allokointia. Kustannusvaikutukset tunnistetaan riskinä, joka voi aiheuttaa budjetin ylittymisen luottamushenkilöhallinnon kustannuspaikan osalta sekä Itä- ja Pohjois-Suomi yhteistyön osalta.

Pohjois-Savon liiton strategian päivitystyö toteutetaan liiton omana työnä. Strategia tuodaan maakuntahallituksen käsittelyyn vuoden 2025 aikana.

Henkilöstön osalta vuoden 2025 aikana tullaan tarkastelemaan henkilöstöetuuksia ja hyödyntämään osallistuvaa budjetointia. Pohjois-Savon liiton vastuulla on Itä-Suomen puheenjohtajuusvuotena järjestää Itä-Suomen maakuntien yhteiset virkistyspäivät.

- Henkilöstökuluihin liittyvänä riskinä tunnistetaan työehtosopimusten sopimuskauden päättyminen vuoden 2025 kevääseen, jolloin uusien sopimusten kustannusvaikutuksista ei ole tarkkaa tietoa. Henkilöstökulut ovat liiton suurin menoerä, joten kustannusten kasvulla on merkittävä vaikutus liiton talousarvioon kokonaisuudessaan.

Tukipalveluiden osalta kehitystyötä tullaan tekemään vuonna 2025 tietosuojan osalta. Tietosuojan merkitystä ja turvallisia toimintatapoja korostetaan ja henkilöstölle suunnataan lisää informaatiota. Vuonna 2024 hankittuun ja käyttöön otettuun sähköiseen arkistoon siirretään liiton aineistoa. Tavoitteena on seuloa verkkolevyllä olevaa aineistoa ja siirtää sitä sähköiseen arkistoon. Vanhoja paperiaineistoja ei kustannussyistä ryhdytä digitoimaan, vaan ne säilytetään jatkossakin liiton päätearkistossa.

- Tietosuojan osalta tunnistetaan riski tekoälyn käyttöönotossa ja sinne vietävästä tiedosta erityisesti henkilötietojen sekä tekijänoikeuksien osalta. Lisäksi valmisteluaineiston julkisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Henkilöstölle tullaan laatimaan toimintaohje koskien tekoälyn käyttöä Pohjois-Savon liitossa.

4 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

Lähde: Kuntaliitto, Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma

5 Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet

Talousarvio muodostuu edellä olevan kaavion mukaisesti käyttötalousosasta, investointiosasta, tuloslaskelmaosasta ja rahoitusosasta. Liiton talousarviossa ei ole investointiosaa, koska liitolla ei ole investointeja. Talousarviossa osoitetaan tulosityksiköittäin liiton toiminnan toimintatulot ja -menot, rahoitustulot ja -menot, tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä/alijäämä.

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Mikäli kunnalla tai kuntayhtymällä on taseessa alijäämää, se tulee kattaa. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee kuntalain mukaan myös kuntayhtymiä. Pohjois-Savon liitolla ei ole alijäämää taseessa.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään liiton toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio laaditaan siten, että edellytykset liiton tehtävien hoitamisen turvataan. Talousarvioon sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan esittää brutto- tai nettomääräisenä.

Liiton toiminta jakautuu seuraaviin talouden tulosityksiköihin:

- luottamushenkilöhallinto
- toimisto (sisältää aluekehityksen, alueiden käytön ja hallinnon päävastuualueet)
- rakennerahasto
- projektit

Kunnilta perittävillä maksuosuuksilla rahoitetaan varsinainen toiminta (=luottamushenkilöhallinto ja liiton toimisto) sekä osa rakennerahaston toimintaa. Lisäksi kunnilta peritään erilliset maksosuudet Pohjois-Savon kehittämisrahastoon.

Talousarviossa esitetään kunkin päävastuualueen tehtävät, tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2025 sekä arvio suunnitelmakauden toiminnan kehittymisestä. Osavuosisraportti edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisesta talousarviovuodelta tehdään 30.6. tilanteesta maakuntahallitukselle ja se annetaan tiedoksi myös tarkastuslautakunnalle ja jäsenkunnille.

Liitolla on toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus Touko Invest Oy:n kanssa Sepänkadun toimitiloista. Liiton vuokratukustannuksia on pyritty pienentämään vuokraamalla osa tiloista yhteistyöorganisaatioille ja hanketoteuttajille.

Talousarvion sitovuus

Maakuntavaltuustoon nähden maakuntahallitusta sitova taso talousarvion varsinaisessa toiminnassa (luottamushenkilöhallinto, toimisto ja rakennerahasto) on näiden tulosyksiköiden yhteenlaskettujen tulojen ja menojen netto.

Maakuntahallitukseen nähden sitova taso on jäljempänä määriteltyjen tulosyksiköiden (luottamushenkilöhallinto, toimisto, rakennerahasto, projektit ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto) bruttomenot/bruttotulot tulosyksiköittäin.

Kunnat rahoittavat maksuosuuksilla varsinaisen toiminnan (luottamushenkilöhallinto, hallinto sekä osa rakennerahastosta) menot. Vuonna 2025 kunnilta peritään maksuosuuksina 2.426.879 €, joka on sama määrä kuin edellisvuonna. Suunnitelmavuosien 2026 ja 2027 maksosuudet on arvioitu vuoden 2025 tasoisina.

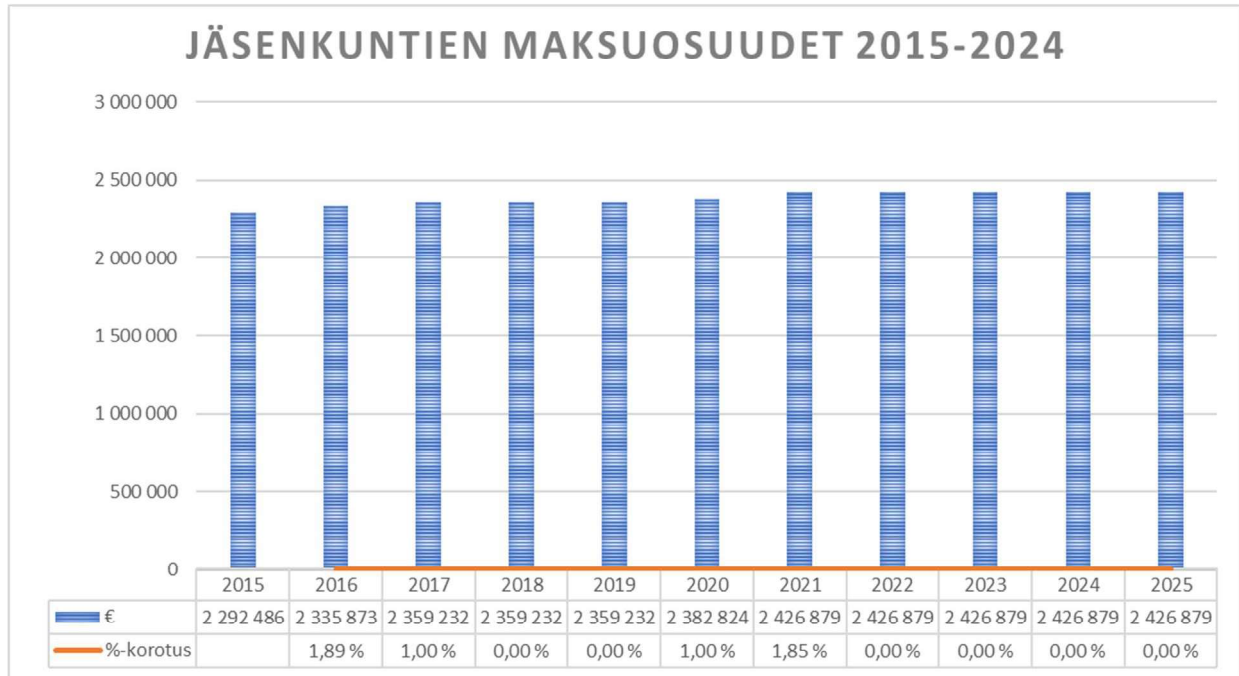
Rakennerahastokaudella 2021–2027 EU:lta saatu rahoitus ei kata täysimääräisesti toiminnasta aiheutuvia kuluja, vaan omistajakunnilta perittävillä maksuosuuksilla katettavaksi on arvioitu jäävän talousarviovuonna 142.000 €. Rakennerahastotehtävät ovat liiton lakisääteisiä tehtäviä.

Projektien määrärahavaraus sisältää mm. Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa-EIPS sekä Konaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hankkeet. Projekteilla ei pääsääntöisesti ole tulosvaiikutusta, sillä projektien tulot ja menot ovat lähes yhtä suuret ja niiden rahoitus tulee pääosin ulkopuolisten rahoittajien tai Pohjois-Savon kehittämisrahaston kautta. Liiton toimiston talousarviossa on varattu 5.000 € asiantuntijapalveluissa liiton itse toteuttamien hankkeiden omarahoitusosuuksiin.

Pohjois-Savon kehittämisrahastoon kerätään kunnilta 264.807 €. Rahastosta jaetaan avustuksia Pohjois-Savon kehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseen verkostoitumalla ja kansainvälistymällä. Erityisinä painopisteinä ovat yritystoiminnan edistäminen ja osaamisen tason kohottamiseen liittyvät innovatiiviset kehittämishankkeet.

Käyttösuunnitelmat

Maakuntavaltuuston talousarvion hyväksymisen jälkeen maakuntahallitus hyväksyy talousarvion käyttösuunnitelman meno- ja tulolajeittain eriteltynä tulosyksiköittäin. Käyttösuunnitelmien yksityiskohtainen erittely tulo- ja menotileilleen perusteluteksteineen tehdään hallinnon päävastuualueella.

* Joroisten kunnan siirtyminen Pohjois-Savon maakuntaan vuonna 2021 kasvatti jäsenkuntien maksuosuuksien kokonaismäärää noin 44 000 eurolla, muiden kuntien maksuosuuksien pysyessä vuoden 2020 tasolla.

Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin

TOIMINTATULOT	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	72 494	0	0		0	0
TOIMISTO	2 527 324	2 524 409	2 542 322	0,7 %	2 526	2 527
Myyntitulot, josta	2 427 664	2 426 879	2 426 879	0,0 %		
- kuntien maksuosuudet	2 426 879	2 426 879	2 426 879	0,0 %		
Tuet ja avustukset	95 708	87 530	90 443	3,3 %		
Muut toimintatulot	3 952	10 000	25 000	150,0 %		
RAKENNERAHASTO	300 000	300 000	291 000	-3,0 %	278	278
Tuet ja avustukset	300 000	300 000	291 000	-3,0 %		
PROJEKTIT	594 671	600 000	417 252	-30,5 %	600	600
Tuet ja avustukset	594 671	600 000	417 252	-30,5 %		
RAHASTOT	264 807	264 807	264 807	0,0 %	265	265
Myyntitulot	264 807	264 807	264 807	0,0 %		
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	3 759 297	3 689 216	3 515 381	-4,7 %	3 670	3 670

TOIMINTAMENOT	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	-223 175	-198 373	-251 964	27,0 %	-197	-200
Henkilöstömenot	-93 326	-120 493	-145 558	20,8 %		
Palvelujen ostot	-119 176	-71 080	-100 556	41,5 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 088	-1 300	-350	-73,1 %		
Muut toimintamenot	-7 584	-5 500	-5 500	0,0 %		
TOIMISTO	-1 989 608	-2 154 925	-2 147 848	-0,3 %	-2 167	-2 158
Henkilöstömenot	-1 375 021	-1 544 952	-1 534 007	-0,7 %		
Palvelujen ostot	-420 293	-414 040	-421 032	1,7 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-43 603	-17 600	-19 030	8,1 %		
Avustukset	-3 100	-3 100	-3 100	0,0 %		
Muut toimintamenot	-147 591	-175 233	-170 679	-2,6 %		
RAKENNERAHASTO	-457 509	-470 485	-433 423	-7,9 %	-443	-449
Henkilöstömenot	-363 916	-371 217	-352 368	-5,1 %		
Palvelujen ostot	-66 533	-71 813	-52 622	-26,7 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 594	-2 700	-1 900	-29,6 %		
Muut toimintamenot	-25 466	-24 755	-26 533	7,2 %		
PROJEKTIT	-619 190	-601 675	-418 589	-30,4 %	-600	-600
Henkilöstömenot	-194 166	-397 012	-151 224	-61,9 %		
Palvelujen ostot	-385 044	-130 938	-230 494	76,0 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29 305	0	0			
Muut toimintamenot	-10 675	-73 725	-36 871	-50,0 %		
RAHASTOT	-311 366	-264 807	-264 807	0,0 %	-265	-265
Avustukset	-311 366	-264 807	-264 807	0,0 %		
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-3 600 848	-3 690 265	-3 516 631	-4,7 %	-3 671	-3 672

SÄHKÖTOIMINTAMENOT YHTEENSÄ

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
TOIMINTAKATE	158 449	-1 050	-1 250		-1	-1
RAHOITUSTULOT JA -MENOT						
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	0	0	0		0	0
TOIMISTO	1 586	1 050	1 250		1	1
Korkotulot	2 535	150	800			
Muut rahoitustulot	15	1 000	500			
Korkomenot	0	0	0			
Muut rahoitusmenot	-964	-100	-50			
RAKENNERAHASTO	0	0	0		0	0
PROJEKTIT	0	0	0		0	0
RAHASTOT	0	0	0		0	0
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	160 035	0	0		0	0
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	46 559					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	206 593	0	0		0	0

Tuloslaskelmaosa/koko liitto

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	muutos - %	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
TOIMINTATULOT	3 759 297	3 689 216	3 515 381	-4,7 %	3 670	3 670
Myyntitulot	2 692 471	2 691 686	2 691 686	0,0 %		
Tuet ja avustukset	1 011 970	987 530	798 695	-19,1 %		
Muut toimintatulot	54 856	10 000	25 000	150,0 %		
TOIMINTAMENOT	-3 600 848	-3 690 266	-3 516 631	-4,7 %	-3 671	-3 672
Henkilöstömenot	-2 026 430	-2 433 675	-2 183 157	-10,3 %		
Palvelujen ostot	-991 046	-687 871	-804 704	17,0 %		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-77 591	-21 600	-21 280	-1,5 %		
Avustukset	-314 466	-267 907	-267 907	0,0 %		
Muut toimintamenot	-191 316	-279 213	-239 583	-14,2 %		
TOIMINTAKATE	158 449	-1 050	-1 250	19,0 %	-1	-1
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	1 586	1 050	1 250	19,0 %	1	1
Korkotulot	2 535	150	800			
Muut rahoitustulot	15	1 000	500			
Korkomenot	0	0	0			
Muut rahoitusmenot	-964	-100	-50			
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	160 035	0	0	0,0 %	0	0
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	46 559					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	206 593	0	0	0,0 %	0	0
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT						
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toimintatuotot)	4,21	-0,03	-0,04		-0,03	-0,03
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)						
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 423	1 217	1 217		1 217	1 217

Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
				1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	160 035	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	160 035	0	0	0	0

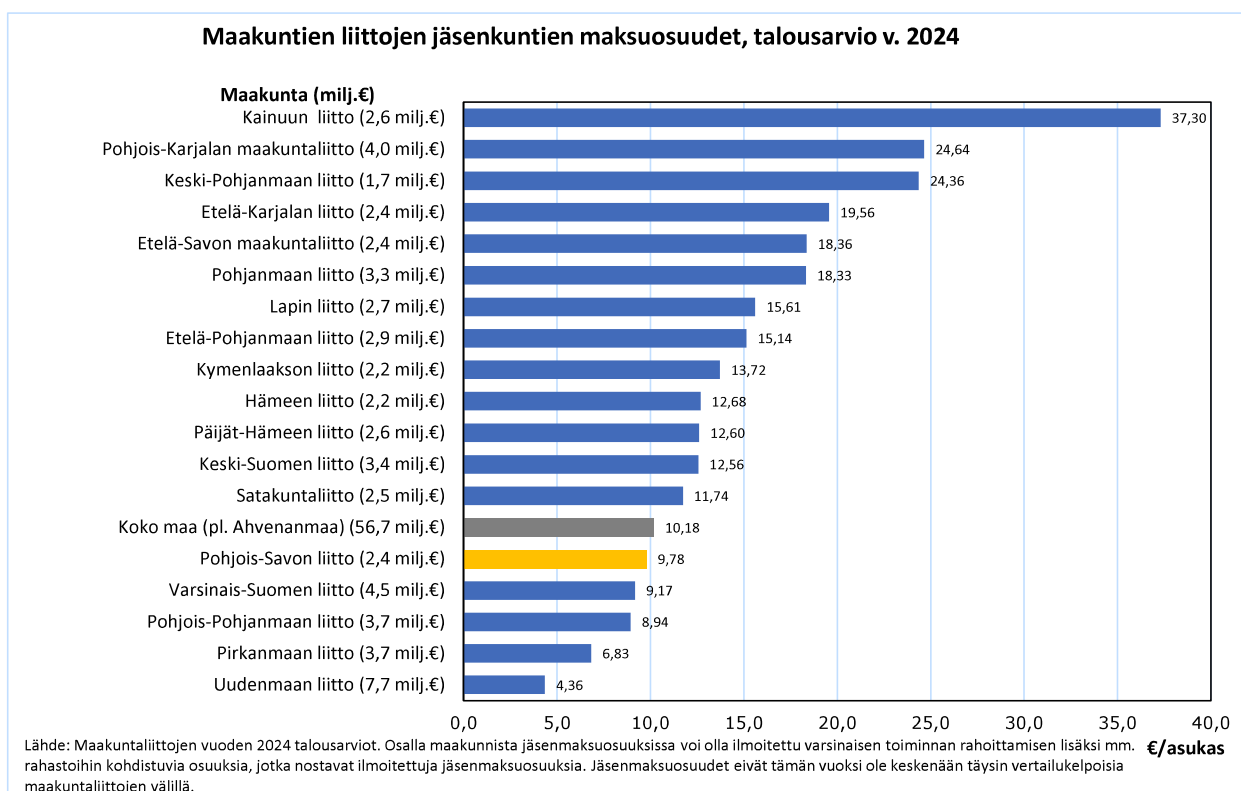

Jäsenkuntien maksuosuusarviot vuodelle 2025

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (€), verovuosi 2022	Jako-osuus %	Varsinainen toiminta Maksuosuus (€) 2025, arvio	Pohjois-Savon kehittämisorahasto Maksuosuus (€) 2025, arvio
Iisalmi	340 310 770	8,07	195 955	21 381
Joroinen	74 973 314	1,78	43 171	4 711
Kaavi	35 038 754	0,83	20 176	2 201
Keitele	29 178 093	0,69	16 801	1 833
Kiuruvesi	100 976 373	2,40	58 143	6 344
Kuopio	2 217 543 335	52,61	1 276 888	139 327
Lapinlahti	132 395 422	3,14	76 235	8 318
Leppävirta	152 957 742	3,63	88 075	9 610
Pielavesi	50 993 470	1,21	29 363	3 204
Rautalampi	42 083 734	1,00	24 232	2 644
Rautavaara	17 432 704	0,41	10 038	1 095
Siilinjärvi	396 328 362	9,40	228 211	24 901
Sonkajärvi	49 860 671	1,18	28 710	3 133
Suonenjoki	101 405 047	2,41	58 390	6 371
Tervo	18 896 086	0,45	10 881	1 187
Tuusniemi	31 312 295	0,74	18 030	1 967
Varkaus	348 408 007	8,27	200 617	21 890
Vesanto	24 327 632	0,58	14 008	1 528
Vieremä	50 287 147	1,19	28 956	3 160
Pohjois-Savo	4 214 708 957	100,00	2 426 879	264 807

Varsinaisen toiminnan ja Pohjois-Savon kehittämisorahaston maksuosuudet määräytyvät samalla periaatteella. Lopulliset maksuosuudet määräytyvät vuoden 2023 verotustietojen valmistuttua syksyllä 2024, jolloin muutokset kuntakohtaisiin ovat mahdollisia.

Liite 1 Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2024

POHJOIS-SAVON LIITTO
Maakuntahallitus

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot (§§ 119-123, 126-128)

Niistä päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Päätöksestä, josta voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

HValL 3 §:n 1 mom. perusteella valitusta ei voida tehdä, ellei päätöksellä tarkoiteta toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkittavaksi ottamatta.

Oikaisuvaatimusohjeet (§§ 116-118, 124-125)

Oikaisuvaatimuskelpoiisiin päätöksiin voidaan hakea oikaisua Pohjois-Savon liiton maakuntahallitukselta, Pohjois-Savon liitto, sähköpostilla kirjaamo@pohjois-savo.fi tai kirjeitse osoitteeseen Sepänkatu 1, 70100 Kuopio.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun päätös on lähetetty asianosaiselle kirjeellä tai laitettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Valitusosoitus

Valituskelpoiisiin päätöksiin haetaan muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksen myös asianosainen sekä jäsenkunta ja kunnan jäsen (137 §).

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Muutos haetaan Itä-Suomen hallinto-oikeudelta: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio.

Valitusaika on 30 päivää. Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituskirjassa on ilmoitettava:

- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite.

Valituskirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valituskirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla asiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valituskirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Asian käsittelystä tuomioistuimessa voidaan periä maksu.

Tuomioistuinmaksulaki 1455/2015 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®